

effect

Mevrouw Van den Brink

"Ik woon in een veilige omgeving"

Woonservicegebied De Regenboog

Gekozen tot landelijke proeftuin

Anneke Groenenberg

"Bijdragen aan de zelfredzaamheid van de cliënt"

Een kleurrijk palet van zorg en wonen

Bijdragen aan de zelfredzaamheid van de cliënt

Om de groeiende zorgkosten het hoofd te bieden, zoekt de overheid naar maatregelen gericht op het beheersen en ombuigen van de collectieve uitgaven. Dat daarbij de kaasschaafmethode niet meer werkt, is ons allemaal duidelijk. De insteek van brancheorganisatie Actiz is dat de oplossing van dit vraagstuk primair gezocht moet worden in de zorg zelf. Het gaat daarbij om een paradigmaverschuiving in het denken over de langdurige zorg. Actiz ziet de oplossing in het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid en de eigen regie van de burger en zijn sociale omgeving. Daardoor kan men zelfstandiger en minder afhankelijk van zorg door het leven en neemt de

zorgconsumptie af. Actiz vindt dat zorgorganisaties moeten worden beloofd voor de mate waarin zij bijdragen aan de zelfredzaamheid van de burger en de tevredenheid van de cliënt over de verleende zorg en dienstverlening.

Als zorgondernemer onderschrijf ik de visie van onze brancheorganisatie. Niet de hoogte van de zorgproductie moet ons perspectief zijn, maar de bijdrage die wij leveren aan de zelfredzaamheid van de cliënt. De geluiden uit het Haagse om mensen met een lage zzp-indicatie niet meer toe te laten tot intramurale voorzieningen, sluiten hierbij aan. Ik ben van mening dat er inderdaad een groep mensen is die met behulp van ondersteuning door mantelzorgers en professionals in principe prima thuis kan blijven wonen. In veel gevallen is het zorgdeel goed op te vangen, maar vraagt de sociale problematiek om aanvullende maatregelen.

Vereenzaming is geen indicatie voor zorg, maar wel een levensgroot probleem voor veel ouderen. De woonservicegebieden zoals wij die gaandeweg verder ontwikkelen, kunnen in deze situatie een uitkomst bieden voor mensen die anders tussen de wal en het schip vallen. Juist door een

optimale samenwerking tussen woningcorporaties die levensloopbestendige woningen bouwen, gemeenten die WMO-voorzieningen leveren, welzijnsorganisaties die activiteiten ontwikkelen en zorginstellingen die geplande en ongeplande zorg en alarmopvolging leveren, ontstaan wijken waar mensen echt zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Zo kunnen we groepen kwetsbare mensen laten participeren in de samenleving en ze tegelijkertijd de zorg bieden die ze nodig hebben.

Overigens ben ik er van overtuigd dat het verhaal niet klaar is met het stimuleren van de zelfredzaamheid omdat niet iedereen zelf regie kan uitoefenen. Daarom moet er ruimte blijven voor mensen die ondanks maximale inschakeling van mantelzorg en professionals toch intramurale zorg nodig hebben. Mensen die moeten revalideren, die dement zijn of zich in hun laatste levensfase bevinden, moeten een plek hebben waar zij zich omringd weten door zorg. Voor deze doelgroepen moeten wij ook in de toekomst onze woonzorgcentra handhaven. Daarnaast blijven wij vooral investeren in de verdere ontwikkeling van onze woonservicegebieden.

Woonservicegebieden

Alleen wanneer mensen langer zelfstandig blijven wonen, blijven de zorgkosten hanteerbaar. De woonservicegebieden maken dit mogelijk en zijn daarom een belangrijke ontwikkeling zowel landelijk als regionaal. In deze uitgave leest u over de woonservicegebieden in ons werkgebied. Zo vertelt mevrouw Van den Brink hoe zij het wonen ervaart en spreken Eep Bronkhorst en Mariëtte Ouwehand over de ontwikkeling van het gebied rondom De Hoven in Lelystad. Verder leest u over de landelijke proeftuinen waar het concept van de woonservicegebieden onderzocht en verankerd wordt. Wilt u reageren op deze artikelen? Wij zien graag uw reactie op communicatie@coloriet.nl.

Cliënt aan het woord

Mevrouw Van den Brink "Ik woon in een veilige omgeving"

De meeste ouderen en gehandicapten willen het liefst zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. In een woonservicegebied is dat mogelijk. Hier beschikken mensen over levensloopbestendige woningen, een veilige woonomgeving met een verhoogd voorzieningenniveau en zorg onder handbereik.

Mevrouw Van den Brink (79) uit Dronten heeft een aanleunwoning binnen het woonservicegebied van De Regenboog. Zij vertelt haar verhaal. "Mijn man en ik zijn hier in 2008 komen wonen omdat wij een rolstoeltoegankelijke woning zochten en allebei zorg nodig hadden. Mijn man leed aan longemfyseem en ik heb een herseninfarct gehad waardoor ik mijn rechterarm en been nauwelijks kan gebruiken."

Rolstoeltoegankelijk

"Vanaf de eerste dag dat wij hier woonden, hebben we ons prettig gevoeld. Doordat het huis rolstoeltoegankelijk is, kan ik overal komen en me heel goed zelf redden. Inmiddels heb ik geleerd om mezelf te verzorgen. Zo kan ik nu weer zelfstandig douchen en kook ik iedere dag mijn eigen potje. Dat past

ook wel bij mijn aard want ik ben altijd iemand geweest die zelf haar boontjes dopte. Voor het schoonmaken en de boodschappen doe ik een beroep op de huishoudelijke zorg vanuit De Regenboog."

Alarmering

"In de periode voor het overlijden van mijn man, had hij intensieve zorg nodig. Toen kwamen de zorgverleners veel bij ons over de vloer. Hierdoor heeft hij tot het einde toe thuis kunnen blijven en daar ben ik erg blij mee. Zelf heb ik op dit moment nauwelijks zorg nodig, maar ik draag wel altijd een alarmeringsknop in mijn kleding. Zo ben ik een keer 's ochtends om vijf uur in de badkamer gevallen en toen lukte het mij niet om op te staan. Ik heb meteen gebeld en de verzorgenden waren er binnen enkele

minuten om mij in bed te helpen. Hoewel ik niets gebroken had, was ik daarna erg angstig om alleen te douchen. De verzorgenden hebben me een tijdje geholpen en nu durf ik het zelf weer. Het is gewoon een heel veilig gevoel dat ik 24 uur per dag iemand kan oproepen en dat er dan binnen 15 minuten een verzorgende bij me is."

Voorzieningen

"Ik ben een heel zelfstandige vrouw en vermaak mezelf prima. Daardoor maak ik nauwelijks gebruik van de voorzieningen op het wijkplein. Toch vind ik het een prettig gevoel dat ik er altijd naar toe kan gaan voor een kopje koffie, een gesprek of om deel te nemen aan een activiteit. Het is best mogelijk dat ik wanneer ik ouder word, meer gebruik ga maken van deze voorzieningen."

Inhoud

Bijdragen aan de zelfredzaamheid van de cliënt	2
Woonservicegebieden	2
Mevrouw Van den Brink: "Ik woon in een veilige omgeving"	3
De Regenboog gekozen tot landelijke proeftuin	4
Van zorgcentrum tot wijkplein met buurthuisfunctie	6
Virtueel wijkplein	8

Woonservicegebied De Regenboog gekozen tot landelijke proeftuin

In de jaren 90 zijn de eerste woonservicegebieden ontstaan. Inmiddels kent Nederland ruim 200 van deze speciale zones waarbinnen gemeenten, woningcorporaties, welzijnsorganisaties en zorginstellingen intensief samenwerken aan een veilig woon- en leefklimaat voor ouderen en gehandicapten. De vraag is in hoeverre de oorspronkelijke doelstellingen gehaald zijn en welke mogelijkheden er zijn om het concept verder te ontwikkelen en verankeren.

Jeroen Singelenberg: "Het beeld van bingo-spelende ouderen past niet meer bij de huidige senioren."

Om op deze vraag antwoord te geven, heeft de Stichting Experimentele Volkshuisvesting (SEV) met steun van het ministerie van VROM en tien provincies het driejarige programma 'Wijken en dorpen voor toekomstige generaties'

opgezet. Als instrument heeft de SEV in alle tien provincies een zogenaamde proeftuin gekozen. Dit is een woonservicegebied dat zich in de realisatiefase bevindt en waar een goede samenwerking bestaat tussen de betrokken partijen. In Flevoland is gekozen voor het gebied rondom De Regenboog in Dronten. Roel Faas, locatiedirecteur van het woonzorgcentrum, is blij met de keuze voor het woonservicegebied. "Ons centrum is de afgelopen jaren totaal gerenoveerd en daarbij is een bruisend wijkplein ontstaan waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten en samen activiteiten kunnen ondernemen. Door mee te doen aan het programma van de SEV hebben wij bijvoorbeeld de kans gekregen om vanuit een breed perspectief te kijken naar de invulling van ons wijkpleinconcept. Daarnaast biedt het de mogelijkheden om successen en knelpunten met elkaar uit te wisselen en zo gezamenlijk de woonservicegebieden naar een hoger plan te tillen."

Van zorg naar wonen en welzijn

Jeroen Singelenberg is als projectleider van het SEV-programma nauw betrokken bij de proeftuinen. "De woonservicegebieden zijn oorspronkelijk bedoeld om mensen langer zelfstandig te laten wonen en ze een hogere kwaliteit van leven te

laten ervaren. Daarbij was de focus gericht op een verschuiving naar informele zorg en een doelmatiger inzet van de professionele zorgverlening. De verwachting was dat door de woonservicegebieden het beroep op de AWBZ zou afnemen. Als we kijken naar de huidige verschuiving van AWBZ-voorzieningen naar de WMO blijkt dat het concept van woonservicegebieden nog steeds volop actueel en springlevend is. Feitelijk gaat het om een verschuiving van zorg naar wonen en welzijn." Om deze verschuiving zo goed mogelijk te faciliteren en te borgen voor de toekomst, heeft het SEV het programma gerangschikt rondom de thema's wonen, zorg en welzijn.

Piramidevormig woonmodel

"Wat het thema wonen betreft, zien we een piramidevormig model", vertelt Jeroen. "Onderaan heb je wat de mensen betreft grote groepen zonder beperkingen en qua huisvesting woningen met veel beperkingen. Dan gaat het bijvoorbeeld om kleine badkamers en smalle deuren. Bovenaan de piramide heb je een kleine groep mensen met veel beperkingen en huizen die helemaal aangepast zijn. Het is interessant om te kijken hoe deze verhoudingen er over twintig jaar uitzien. Er is dan sprake van een verschuiving aan de vraagzijde en dat heeft

uiteraard consequenties voor de aanbodzijde. Concreet betekent dit dat zowel woningcorporaties als particuliere woningeigenaren maatregelen moeten nemen om deze verschuiving op te vangen. Wij kijken niet alleen hoe de verschuiving eruit ziet, maar doen samen met de proeftuinen ook aanbevelingen om hier mee om te gaan. Dit kan bijvoorbeeld resulteren in landelijke campagnes om particuliere woningeigenaren te motiveren hun huizen op te plussen zodat zij er langer kunnen blijven wonen."

SmartAgent leefstijlen

Het thema welzijn richt zich voor een belangrijk deel op de multifunctionele centra die in een groot aantal woonservicegebieden zijn ontstaan. Veel van deze locaties worstelen met grote problemen. Zo willen verenigingen bijvoorbeeld geen gebruik maken van het centrum en komen er minder ouderen dan vooraf was gedacht. "Dit is deels te verklaren uit het

feit dat in veel woonservicegebieden vooraf te weinig behoeftenonderzoek is gedaan", vertelt Jeroen. "Er is bij de programmering van zo'n multifunctioneel centrum te veel uitgegaan van traditionele beelden van ouderen die gezellig samen willen bloemschikken en bingo spelen. Dat beeld spoort niet meer met de realiteit van de huidige senioren." Voor Roel Faas bood met name dit thema veel mogelijkheden om de ontwikkeling en programmering van het nieuwe wijkplein onder de loep te nemen. "Wij hebben een omgevingsanalyse gemaakt op basis van de SmartAgent leefstijlen. Deze methode deelt mensen in op basis van hun individuele waarden, behoeften en motieven. Dat resulteert in de vier kleuren rood, blauw, groen en geel. De meeste mensen in ons woonservicegebied behoren tot de categorieën geel of groen en dat betekent dat ze waarden als sociale cohesie, veiligheid en 'gewoon doen' erg belangrijk vinden. In het gebied wonen echter ook mensen die meer 'rood'

Keuzes maken voor doelgroepen is de basis van de programmering van het wijkplein.

of 'blauw' zijn. Deze mensen hebben een meer individualistische focus en leven liever op het niveau van de stad dan van de buurt. Zij zoeken activiteiten waar ze gelijkgerichte mensen ontmoeten en vinden afstand hierbij nauwelijks een bezwaar. Bij de programmering van ons wijkplein is het belangrijk om rekening te houden met deze verschillende leefstijlen en een duidelijke keuze te maken voor de doelgroepen die wij willen bedienen."

Marktwerving

Marktwerving is 'hot' in de zorg en het ministerie van VROM wil mensen optimale keuzevrijheid bieden als het gaat om gezondheidszorg. In de proeftuinen wordt daarentegen de grens verkend tussen concurrentie en samenwerking. "Het gaat om de vraag of keuzevrijheid voor de doelgroep hetzelfde betekent als marktwerving", vertelt Roel. "Het is goed mogelijk dat mensen juist de vrijheid willen om bijvoorbeeld meer zorg in te kopen of de zorg beter willen laten aansluiten bij hun leefpatroon. Ik vind het heel belangrijk om dit soort zaken samen met andere partijen te onderzoeken en zo de woonservicegebieden optimaal te laten aansluiten bij de behoeften van de mensen die er wonen. Dat is voor mij klantgerichtheid in optima forma."

Driesterrensteunpunt De Hoven in Lelystad

Van **zorgcentrum** tot **wijkplein met buurthuisfunctie**

Het driesterrensteunpunt De Hoven in Lelystad is in 2008 officieel geopend. Het bestaande woonzorgcentrum is hiervoor totaal gerenoveerd en uitgebreid met een wijkplein. Daarnaast zijn in het gebied twee appartementencomplexen met levensloopbestendige woningen gebouwd. Mariëtte Ouwehand, locatiedirecteur van De Hoven, blikt samen met Eep Bronkhorst, directeur-bestuurder van woningcorporatie Centrada, terug op de ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar.

6 “De meest in het oog springende ontwikkeling is voor mij het wijkplein,” vertelt Mariëtte. “Hiermee is De Hoven echt het centrale punt in de wijk geworden waar mensen terecht kunnen voor ontmoetingen en activiteiten. Het mooie is dat verschillende partijen activiteiten organiseren op het wijkplein. Zo zien we hier de activiteiten van de Stichting Welzijn Lelystad en van De Hoven. Daarnaast houden de kerken hier kerkdiensten en organiseren verschillende andere partijen activiteiten. Hiermee is het wijkplein een soort buurthuis geworden waar iedereen terecht kan. Dat geldt zeker ook voor het restaurant waar steeds meer buurtbewoners komen eten of een kopje koffie komen drinken.”

Participatie

De vraag is of hiermee de doelstelling van het wijkplein als centraal punt in de wijk is gerealiseerd. Volgens Mariëtte is dit zeker het geval, maar blijven de ambities hoog. “Participatie is een kernbegrip binnen het woonservicegebied van De Hoven. Het streven is om mensen zo lang mogelijk actief mee te laten doen met alles wat er in de wijk gebeurt. In de ideale situatie

komen mensen op een wijkplein zowel iets halen als brengen. Dit betekent dat ze ook zelf het initiatief nemen als ze bijvoorbeeld een bridgegroep willen starten of een cursus fotografie volgen. De rol van De Hoven is dan vooral om deze activiteiten te faciliteren en veel minder om het zelf te organiseren. Ik zie dat deze ontwikkeling waarbij buurtbewoners zelf initiatieven nemen en daarbij gebruik maken van het wijkplein, nu langzaam

maar zeker op gang komt. Dit is een ontwikkeling die wij beslist willen stimuleren.”

Levensloopbestendig

Naast het wijkplein vormen de complexen Leijakkers en De Meijerij met samen 170 levensloopbestendige appartementen belangrijke pijlers in het woonservicegebied. Volgens Eep zijn deze complexen een mooi voorbeeld van synergie tussen gemeente, corporatie en zorginstelling. “Wij zien het als onze taak om mensen die dat zelf niet kunnen regelen, een betaalbare woning te bieden in een veilige buurt. Dit geldt bijvoorbeeld voor mensen met een beperkt inkomen, maar ook voor mensen die om gezondheidsredenen een aangepaste woning nodig hebben. Nu kunnen wij natuurlijk op allerlei plaatsen bestaande huizen aanpassen door ze rolstoeltoegankelijk te maken en er domotica te installeren. Deze investering levert op de lange termijn

Kenmerken driesterren woonservicegebieden

- Levensloopbestendige woningen met mogelijkheden voor domotica toepassingen
- Verhoogd voorzieningenniveau op het gebied van zorg en welzijn
- Professionele alarmopvolging binnen 15 minuten voor ongeplande zorg en bij calamiteiten
- Intramurale zorgvoorzieningen binnen het gebied
- Veilige woonomgeving met mogelijkheden voor ontmoeting en contact

Eep Bronkhorst en Mariëtte Ouwehand in het appartementencomplex Leijakkers binnen het woonservicegebied van De Hoven.

voorzieningenniveau waar bewoners alle mogelijkheden voor wonen, welzijn en zorg onder handbereik hebben.”

Systeem van toewijzing

7 Bijzonder aan het woonservicegebied rondom De Hoven is het geheel eigen systeem van toewijzing van zorg en wonen. Eep vertelt dat er in Lelystad vanwege de schaarste van huurwoningen een woonruimteverdeelsysteem gehanteerd wordt dat iedereen gelijke kansen biedt. “Voor het gebied rondom De Hoven is hierop een uitzondering gemaakt en zijn speciale afspraken gemaakt. Je zou kunnen zeggen dat de levensloopbestendige appartementen ‘geoomerkt’ zijn. Als iemand bijvoorbeeld bij de gemeente komt om aanpassingen via de WMO te regelen of wanneer iemand zorg aanvraagt bij Coloriet, kijken wij of de mensen niet liever willen verhuizen naar één van de appartementen. Andersom is het ook zo dat wanneer mensen een appartement huren in één van beide complexen, zij zorg kunnen ontvangen van De Hoven. Het lijkt wellicht op gedwongen winkelnering, maar juist dit systeem maakt het mogelijk om op zo’n kwalitatief hoog niveau zorg, welzijn en wonen te combineren en mensen zolang mogelijk zelfstandig te laten participeren in de samenleving.”

Sterrenzones in Lelystad

De gemeente Lelystad heeft samen met de woningcorporatie, zorginstellingen en andere lokale betrokkenen afspraken gemaakt voor het ontwikkelen van 1, 2 en 3 sterrensteunpunten. Het doel hiervan was een kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod realiseren van huisvesting, welzijnsfuncties en zorgaanbod om mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. In alle sterrenzones is praktische dienstverlening beschikbaar zoals maaltijdvoorziening, klussendiensten en vervoersregelingen. Bij een tweesterrenzone zijn bovendien vormen van begeleid of beschut wonen en is een informatiepunt inclusief spreekuur. Een driesterrenzone kent verschillende zelfstandige en geclusterde woonvormen en een variatie van welzijnsvoorzieningen inclusief intramurale zorg en alarmopvolging aan huis binnen 15 minuten.

weinig rendement op doordat mensen uiteindelijk toch meestal verhuizen naar een verpleeghuis. Het is voor ons daarom veel interessanter om levensloopbestendige appartementen geclusterd te bouwen in de directe omgeving van een woonzorgcentrum waar diensten zoals

professionele alarmopvolging meteen beschikbaar zijn. Deze ontwikkeling kwam samen met de verbouwplannen van het woonzorgcentrum De Hoven en ook met de visie van de gemeente Lelystad op een driesterren woonservicegebied. Zo is een gebied ontstaan met een verhoogd

Virtueel wijkplein

Bewoners van het woonservicegebied De Hoven kunnen voor informatie en interactie ook terecht op het virtuele wijkplein via www.buurtactief-lelystad.nl. De website vormt een portaal tot een schat aan informatie en contactmogelijkheden die relevant zijn voor de doelgroep. Zo kunnen bewoners via de site informatie vinden over werkzaamheden in hun

wijk zonder daarvoor de gehele site van de gemeente te hoeven doorzoeken. Ook zien ze wat het menu is in het restaurant en welke activiteiten er zijn op het wijkplein. Volgens Marco Rademaker, coördinator van het wijkplein, wordt de site goed bezocht. "Wij hebben zo'n duizend unieke bezoekers per maand en dat is voor een dergelijke buurtge-

relateerde site erg veel. Steeds meer organisaties weten de site te vinden om hun informatie te delen met buurtbewoners. Het gaat dan bijvoorbeeld om audiciens, eerstelijnszorgaanbieders en vrijwilligersorganisaties. Hoewel de buurtbewoners de zoekfunctie van de site goed gebruiken, kan de interactie nog verbeteren. Het heeft duidelijk nog tijd nodig voordat mensen een berichtje plaatsen met de vraag wie er mee gaat naar de bingo. Ons doel voor het komende jaar is om juist dit interactieve gebruik van de site te stimuleren."

Colofon

Effect is het relatiemagazine van Coloriet. Het verschijnt in een oplage van 500 en wordt verspreid onder eerste- en tweedelijnszorgaanbieders, (semi) overheidsorganisaties, opleidingsinstituten en verzekeraars.

Coloriet

Postbus 577
8200 AN Lelystad
T 0320 290900
communicatie@coloriet.nl
www.coloriet.nl

Tekst

Zwany Huiting, Coevorden

Eindredactie

Annet Buis, Coloriet

Fotografie

Buny Gielbert, Coloriet
Vito Calandra, FOTEX, Kampen.

Vormgeving

INConcept, Wijhe

Drukwerk

Multi Copy, Lelystad